

Cada uno de los artículos e incluso la introducción se completan con una bibliografía útil para proseguir el conocimiento de la materia tratada.

En suma, una obra más que recomendable tanto para los interesados particularmente en asuntos de traducción o recepción, como para un público más general deseoso de conocer más de cerca los gustos del lector romántico español.

M. Carme Figuerola

Maria MARCONE, *Les estrelles de Ninella*, Pagès Editors, Lleida, 2003, 315 pp.

Una dona, un home i una història d'amor. Aquests tres factors componen bàsicament l'equació establerta per Maria Marcone en l'obra que inaugura la seva trilogia *Le generazioni*. A primera vista res no pot semblar més simple i tanmateix, cospa de seguida que el contingut del llibre sospesat apunta més enllà.

Ja en la forma triada per a organitzar la matèria novel·lesca l'autora fa palesa la força de la seva escriptura. Des de la primeria, tot i que presenta la trama com uns esdeveniments succeïts en el si de la seva família, aconsegueix situar-se en una perspectiva allunyada dels fets reals. La seva condició de missatgera, de «mèdiu» segons les seves pròpies paraules, lluny de desautoritzar la narració, l'enalteix puix que els protagonistes semblen prendre cos per si mateixos, independents de la mà creadora. S'atancen així al lector, únic jutge de la situació narrada. Com adés Hermes, el relat de Marcone estableix una íntima connexió entre dos móns: el dels vius i el dels morts. I per tal d'afavorir-ne l'intercanvi, una estructura dialogal atorga la paraula ara a la Ninella, ara al seu promès, l'Arturo. L'autora però, —i aquest és un dels seus mèrits— imposa canvis decisius en l'esquema jakobsià de la comunicació: l'emissor i el receptor, tot i no trobar-se físicament en el mateix pla, aconsegueixen esborrar la distància que els separa tant en el temps com en l'espai. Car les vivències de la joventesa d'aquests dos éssers es reviu en de manera condicionada: atesa la premura que la seva pròxima fi li imposa, la dona evoca, com aquell que contempla l'àlbum familiar, el sinuós periple de la seva relació amb un noi mort tot just després d'atènyer l'edat adulta. Malgrat tot, abolir les fronteres físiques no implica assolir un major gaudi d'allò viscut. Els records se succeeixen aquí amb un cert regust amarg que, en un principi pot arribar a desconcertar el lector. A mesura que s'endinsa en la trama, hom pot adonar-se de quin és l'origen d'aquesta recança que embolcalla els personatges alhora que els determina: la condició de difunt de l'Arturo, la pròxima desaparició de la Ninella impedeix qualsevol evolució dels seus

destins. En aquesta immobilitat rau la tragèdia. Progressivament els entrebancs oposats al festeig, ja sigui els tradicionals, com és ara les oposicions familiars, la gelosia dels protagonistes o fins i tot d'altres menys habitualment emprats del tipus de la tendència lesbiana de sor Tarcisia, són vençuts gràcies a la convicció dels sentiments d'ambdós enamorats. En canvi, la malaltia introdueix un factor aliè a la voluntat humana que mina els lligams establerts i determina un gir radical en la trajectòria dels personatges fins a convertir-los en dos estranys durant la resta de la seva vida. Si bé la infelicitat des de la qual es contemplen les vivències passades podria haver provocat un to aspre, procliu als retrets, en el seu lloc, i seguint un criteri més encertat, Marcone prefereix orientar el diàleg des de la melangia provocada per la impotència de no poder modificar els esdeveniments.

Amor i mort reproduïen doncs, un cop més, un binomi tostemps utilitzat en literatura. A qui no li ve a l'esment el drama de Romeu i Julieta, també presents en l'obra de Marcone arran de l'idil·li del Lucio i la Lia? Això no obstant, la història dels personatges principals no s'emmiralla en aquesta emblemàtica parella per tal de reproduir-ne el seu destí. Ans al contrari, l'òptica adopta aquí una perspectiva més prosaica: la mort no es produeix de forma voluntària. Pel que fa a l'Arturo, ve imposada com a efecte més advers de la malaltia; quant a la Ninella, és el resultat lògic però no menys tràgic de la seva vellesa. En aquest sentit, la mort esdevé l'eix principal que sustenta la novel·la: la fi pròxima esperona la dona a despullar la seva ànima, a donar-se a conèixer i a sincerar-se davant el contrari. L'amor és tan sols una excusa, un fil conductor d'aquesta obertura a l'altre.

Però sens dubte cometriem una injustícia si tan sols ens deturéssim en aquest primer estadi de la novel·la, ja que, a ningú no se li escapa la importància del rerafons seleccionat per a emmarcar la trama. La forma dialogada permet, com déiem, una actualització dels esdeveniments tot atancant-los al lector a més de combinar dues visions distintes de la història: les d'ambdós protagonistes, i per extensió, la d'un home i una dona qualssevilla. La tria formal de l'autora no és producte de l'atzar: alternar de manera rigorosa la veu femenina i la masculina, baldament sigui la dona qui pren la iniciativa, serveix per a donar dos punts de vista sovint oposats sobre el tipus de vida propi dels anys vint. Sense caure en reivindicacions feministes que malmetrien la perspectiva històrica adoptada, l'escriptora subratlla les renúncies a què es veuen obligades les dones de l'època. Fins i tot quan el company es tracta d'un individu culte, pertanyent a una classe social elevada, imposa per força a la promesa una anul·lació cultural: escudant-se en l'argument del seu amor, ell és qui la dissuadeix de continuar la seva formació, qui la fa desdir-se de sadollar la seva curiositat intel·lectual... Renúncies, és cert, contra les quals la Ninella oposa poca resistència entre altres motius perquè ni la inexperiència de la seva joventut ni les condicions sociològiques no li ho permeten.

D'altra banda, Marcone opta per no simplificar tampoc el punt de vista masculí, de manera que la novel·la mostra les dificultats que la civilització del moment comporta per als membres d'aquest gènere: al nostre parer, el temor a confessar la malaltia a l'enamorada respon a un conglomerat de motius de naturalesa diversa i no únicament a l'amor esgrrimit per l'Arturo.

Paral·lelament la història particular dels personatges permet al lector observar com es desenvolupen diverses tendències ideològiques pròpies dels anys vint: les estades a Bolònia primer, i a Roma després revelen a l'Artur una ebullició entorn a fenòmens tan oposats com el comunisme o el feixisme, circumstàncies que proporcionen al relat una dimensió molt més àmplia i pregonen en depassar el límit de les evocacions personals.

A *Les estrelles de Ninella* Maria Marcone analitza doncs, la metamorfosi d'una passió amorosa, el pas de l'amor al desamor. El tema, gens escadusser en l'àmbit de l'escriptura femenina, és viscut en aquest cas i malgrat el sacrifici que s'imposa a la protagonista, des d'una òptica serena. El reputat crític Gaston Bachelard atribuïa a les estrelles el poder d'insuflar força a qui les contempla tot preparant-lo per a afrontar el seu destí. La Ninella, emparada també en el dinamisme estel·lar que l'acompanya des del títol de l'obra, no s'arrauleix davant l'adversitat. Conscient de les mancances del seu món, troba en la transcendència que encarnen els fills una poderosa raó per a seguir fent camí i l'aprofita, car al capdavant, com ella mateixa admet, «la vida és, per damunt de tot, vida».

M. Carme Figuerola

Simone BERNARD-GRIFFITHS et Jean SGARD, *Mélodrames et romans noirs. 1750-1890*, Presses Universitaires du Mirail, Toulouse, 2000, 534 pp.

Una de las características esenciales de la literatura popular radica en su gusto por la escenificación de la víctima. Ya en su día Charles Grivel anotaba la tendencia de este género a recrear a modo de espectáculo el dolor de quien lo padece. Desde ese punto de vista el melodrama se integra perfectamente en tal línea puesto que, a menudo, tras la presencia de unos personajes-tipos y con una psicología somera, este modo de escritura exhibe y representa formas varias de sufrimiento.

La importancia del presente volumen, fruto de un coloquio con ese mismo nombre, procede de distintos motivos entre los cuales destacaremos esencialmente dos: el primero, a nivel de contenido, encuentra su razón de ser en el análisis realizado sobre los mecanismos del melodrama en sí, además de desvelar la relación de este género con otro de los pilares del